

Indsigelse
mod Miljøministeriets projekt vedrørende
opstilling af vindmøller
i Østerild og Hjørdemål Klitplantager

Udsigt til område for påtænkt mølleplacering. På billedet ses 3 traner. Foto 13.6.2009

Indholdsfortegnelse

1.	Baggrund	3
1.1.	Ekspropriationstruede lodsejeres kommentarer:	3
2.	Placering af vindmøllerne	4
2.1.	Hvorfor udpeges Østerild Klitplantage?.....	4
2.2.	Konsekvenser ved valg af Østerild Klitplantage som testcenter for forsøgsmøller	5
2.2.1.	Ødelæggelse af naturværdier	5
2.2.2.	Fældning af Østerild og Hjørdemål Klitplantager.....	5
2.2.3.	Kronvildt og jagtleje	6
2.2.4.	Vil der blive nem adgang til forsøgsmøller?	6
2.2.5.	Det blæser mindre ved Østerild Klitplantage end ved kysten	6
2.2.6.	Afstand til naboer og støjniveau	7
2.3.	Logistik ved placering af nationalt testcenter i Østerild Klitplantage	7
3.	Hvad skal VVM og den videre udredning fokusere på?	8
3.1.	Regionsplantillæg nr. 2, Regionplan 2000-2002, Viborg Amt	8
3.2.	Jordbundsforhold, herunder bæreevne og drikkevandsinteresser	8
3.3.	Beskyttelsesværdige landskabstyper, naturbeskyttelseslovens § 3	9
3.4.	Kronvildt, vildtskader, trafikikkerhed, økonomisk påvirkning	9
3.5.	Indflydelse på husdyrproduktion og landsbrugsdrift, dyrevelfærd	9
3.6.	Økonomiske konsekvenser for Hjørdemål Klit hotel/campingplads/ ejendomme i nær- og mellemzone, valuarvurderinger.	9
3.7.	Eventuel bevaringsværdige jord- og stendiger.....	10
3.8.	Redegørelse for projektets fysiske omfang.....	10
3.9.	Fældning af fredsskov og markedsføringsmæssige konsekvenser	10
3.10.	Detaljerede beskrivelser af berørte arealer	10
3.11.	Påvirkning af grundvandspejl/drikkevand/vandafledning	10
3.12.	Er projektet i strid med Danmarks nationale Skovprogram?	10
3.13.	Hvorfor tilsidesættes Viborg Amts tidligere vurderinger?.....	10
3.14.	Påvirkning af fugles trækruter	11
3.15.	Forhold til EF's habitatdirektiv og fuglebeskyttelsesdirektiv	11
3.16.	Natura 2000 skovplan for området øst for EF habitatområde?.....	11
3.17.	Uvildig visualisering af projektet	12
3.18.	Vindmøllernes påvirkning af radio- og Tv-signaler samt datatransmissioner?	12
3.19.	Vil Statens Luftfartsvæsen nedgradere Thisted lufthavn?	12
3.20.	Konsekvenser ved møllernes lysafmærkning.	12
3.21.	Måle- og meteorologimaster, landskabelig påvirkning?	12
3.22.	Mulige påvirkninger af Klitvejen og nærliggende elementer?	13
3.23.	Investeringer i veje, nettilslutning, infrastruktur samt konsekvenser deraf.	13
3.23.1.	Nettilslutning og PSO-tarif	13
3.24.	Finansiering af anlægsudgifter ved forsøgscenteret	13
3.25.	Forretningsplan for forsøgscenteret	13
3.26.	Retablering af forsøgsområdet, forbud mod produktionsvindmøller?	13
3.27.	Vindmøllernes orientering og forhold til andre vindmøller.....	13
3.28.	Evt. anden placering syd for Hanstholm eller Røjensø Odde	14
3.29.	Evt. anden placering ved Harboøre, Esbjerg eller Nakskov	14
3.30.	Anses påvirkningen af landskabet for ubetænkelig?	15
3.31.	Regeringens planlægningsudvalgs anbefalinger for placering af vindmøller	15
3.32.	EU's støjdirektiv og støjhandlingsplaner?.....	15
3.33.	Undersøgelse af lavfrekvent støj	16
3.34.	Er berørte borgere tilstrækkeligt beskyttet af miljø- og planloven?.....	16
3.35.	Har berørte parter fået rimelig tid til at udtale sig?	16
3.36.	Hvor mange forsøgsområder skal der til for at teste en prototype?.....	16
3.37.	Er projektet i strid med EU's konkurrencelovgivning?	16
3.38.	Kan vindmølleproducenternes ønske om nærhed til deres udviklingsafdelinger blive opfyldt?.....	17
3.39.	Vil offentlighedens adgang til naturskønne arealer blive påvirket negativt?.....	17
3.40.	Inddragelse af uvildige rådgivere i VVM-fasen	17
3.41.	Er der for Thisted kommune bedre alternativer end vindmølleenergi?	17
4.	Reference List	17

1. Baggrund

'Regeringen ønsker mere vedvarende energi i Danmark'. Dette udsagn står anført som første sætning i det foreløbige ideoplæg, som borgere i det berørte område omkring Østerild Klitplantage kunne læse, da de med 8 dages varsel blev indkaldt til borgermøde d. 8. okt. 2009 i Multihallen i Østerild by. På borgermødet, hvor der deltog ca. 350 borgere, blev det oplyst, at Regeringen finder, at vindmølleindustrien har brug for et ca. 3.000 ha (svarende til ca. 30.000 parcelhusgrunde eller 3.000 fodboldbaner) stort landområde, hvor industrien, styret af Risø og DTU, kan teste prototyper på op til 250 meter høje vindmøller. Det blev også oplyst, at det eksisterende nationale forsøgscenter ved Høvsøre ikke kan have plads til flere møller, hvorfor der er behov for nyt testcenter.

På borgermødet d. 8. oktober 2009 blev det endvidere oplyst, at borgerne frem til 19. oktober 2009 – altså kun 11 dages frist - kunne komme med forslag, ideer og synspunkter om Miljøministeriets ideoplæg

Den 9. oktober 2009, dagen efter miljøministerens deltagelse i borgermødet i Østerild, kunne man i Berlingske Tidende såvel som på Energistyrelsens hjemmeside www.ens.dk læse **Energistyrelsens annonce**, i hvilke Energistyrelsen angiver at have udpeget et bruttoareal i Nissum Bredning til reservation af forsøg med og udvikling af (hav)vindmøller. I annoncen indkalder Energistyrelsen ansøgninger til at opstille op til 200 meter høje forsøgs-vindmøller i havet. Af ansøgningsmaterialet ⁽¹⁾ fremgår, at der ved forsøgsmøller forstås vindmøller, der opstilles med henblik på at udvikle nye vindmølle typer eller med henblik på undersøgelse af forhold, der kan forbedre vindmøllers udbredelse og udnyttelse af vindens energi. Der kan være tale om 1) prototyper, som er de første eksemplarer af en ny mølle, 2) serie 0 – møller, der er møller fra den første produktion, 3) møller til demonstration, der opstilles med henblik på indsamling af f. eks. Driftserfaringer, eller 4) møller der opstilles i forbindelse med forskningsprojekter.

Et par dage herefter kunne man i TV/Midt-Vest se et indslag fra Nissum Bredning, hvor havvindmøller ses placeret i vandkanten og lidt ude i fjorden ⁽²⁾

Den 9. oktober 2009 - dagen efter miljøministerens deltagelse i borgermødet i Østerild, hvor han forsøgte at forklare Miljøministeriets ide med at fælde 1.500 ha land skov og ekspropriation af berørte private lodsejeres jord for at give plads til at opstille 5-7 megavindmøller på 250 meters højde – kunne man på Miljøministeriets hjemmeside www.mim.dk se den nye **Naturkanon** præsenteret for første gang. I Naturkanonen anføres strækningen fra Tranum til Bovbjerg – inkluderende Østerild og Hjørdemål klitplantager og tilgrænsende klitheder - som særligt særpræget og bevaringsværdigt naturområde ⁽³⁾.

1.1. Ekspropriationstruede lodsejeres kommentarer:

Regeringen har den 19. januar 2007 fremlagt regeringens langsigtede energiudspil ⁽⁴⁾. Det er visionen, at Danmark på langt sigt helt skal frigøre sig fra fossile brændsler – kul, olie og naturgas og i stedet anvende vedvarende energi. Mon ikke forventeligt alle danske borgere kan tilslutte sig ønsket om mere vedvarende energi? Men danske borgere er ikke ligeglade med typen og placeringen af den vedvarende energi, som skal være mest skånsom for natur og mennesker.

At Regeringen d. 30. september 2009 vælger at foreslå oprettelse af et nationalt testcenter for forsøgs-vindmøller i Østerild og Hjørdemål Klitplantager er særdeles overraskende og slet ikke i overensstemmelse med tidligere fokusområder, som anført bl.a. i den tværministerielle rapport fra 2007 over placering af kommende forsøgsmøller ⁽⁵⁾. I denne rapport fremgår side 4:

Citat: " Arbejdsgruppen peger på 8 mulige områder til opstilling af serie 0-møller på op til 200 meter. Det drejer sig om 2 områder på Vestlolland (Kappel I og Kappel II), et område ved Asnæsværket ved Kalundborg, et område ved Esbjerg Havn, et havområde i Nissum Bredning ved Cheminova, et område nord for Limfjorden ved Nordjyllandværket, et område

øst for Hirtshals Havn og et havområde ved Frederikshavn Havn. Samlet vurderes der i udpegede områder at kunne opstilles op til 37 serie 0-møller. Der er først og fremmest tale om områder, hvor der allerede er igangsat/gennemført en planlægning til forsøgsmøller af den tidligere regionplanmyndighed. Der er derudover peget på kystnære områder, som ligger i tilknytning til større tekniske anlæg, der i omfang og landskabelig dominans matcher de store vindmøller, det vil sige primært kraftværker og større havneanlæg. Udover at være robuste landskabeligt er de fundet egnede ud fra en foreløbig vurdering af vindforhold, tilslutningsmuligheder til elnettet og naturinteresser."

Regeringens forslag til placering af store testmøller i Østerild Klitplantage er heller ikke i harmoni med *Rapport for regeringens planlægningsudvalg for vindmøller på land* ⁽⁶⁾ udgivet af Skov- og Naturstyrelsen januar 2007. I denne rapport står på side 34 anført:

Citat " Tekniske landskaber bør udnyttes til opstilling af høje vindmøller, når det vurderes, at der er en god sammenhæng i skalaen. "

Ved placering af et nationalt testcenter for Mega-forsøgs-vindmøller i Østerild og Hjørdemål Klitplantager med omgivende klithede og engareal på samlet ca. 3.000 ha land, går Regeringen og Miljøministeriet stik imod den tværministerielle rapport tidligere anbefalinger og ødelægger derved et meget smukt og særpræget naturområde inkluderet i den Nationale Naturkanon.

Måden hvorved Regeringen har initieret projektet om opstilling af megamøller i Østerild Klitplantage er stærkt kritisabel, idet den demokratiske proces er trådt under fode, da der ikke er levnet tid til ordentlig diskussion af alternative muligheder vedrørende:

- valg af vedvarende energitype (f.eks. vindmøller, solenergi, vandenergi, bioenergi etc.)
- placering af den vedvarende energitype.

2. Placering af vindmøllerne

Må vi indledningsvis henlede opmærksomheden på, at bl.a. fysikeren og nobelprismodtageren Jack Steinberger ifølge artikel i *Ingeniøren* 7.9.2009 finder, at den danske regering synes at have en alt for enøjet fokus på vindmølleindustrien med deraf risiko for forkert beslutning vedr. valg af vedvarende energitype, betingelser for energitypens tilvejebringelse og dennes placering ⁽⁷⁾.

2.1. Hvorfor udpeges Østerild Klitplantage?

Regeringen har gennem Miljøministeriet og Risø/DTU foreslået at placere verdens største vindmøller i et naturskønt område ved Østerild og Hjørdemål Klitplantager. Det angives som begrundelse, at der ikke i det eksisterende testcenter ved Høvsøre vil være de samme muligheder for test af forsøgsmøller. Det fremgår ikke af ideoplægget, hvilke muligheder det er, der mangler i Høvsøre, og der er ikke fremlagt dokumentation for, hvilke betragtninger vedrørende logistik og vurdering af kost-effektivitet, der fører til udpegnings af Østerild Klitplantage som særlig velegnet til formålet. Dette er særlig bemærkelsesværdigt, da Østerild Klitplantage ikke er nævnt blandt de mulige arealer for forsøgsmøller i Danmark, som den tværministerielle arbejdsgruppe overvejede i sin rapport fra februar 2007 ⁽⁵⁾.

Allerede i år 2000 fik vindmølleindustrien et nationalt testcenter ved Høvsøre i Lemvig Kommune tæt på Vesterhavet. Her kunne der gennemføres diverse test af kæmpevindmøller. Ved den VVM-undersøgelse, der blev gennemført i år 2000, blev området ved Høvsøre således udnævnt som det bedste område i Danmark til dette formål ⁽⁸⁾.

I rapporten '*National prøvestation for store vindmøller ved Høvsøre i Lemvig kommune. Resumé af VVM-redegørelse, Landsplandirektiv, Kommuneplantillæg, Lokalplan, VVM-tilladelse, Juni 2000*' ⁽⁸⁾ offentliggjort af Miljø- og Energiministeriet fremgår, at Forskningscenter Risø igennem flere år har vurderet en række områder i Danmark med henblik på at finde en

lokalitet, der lever op til alle de nødvendige tekniske krav, som en national prøvestation stiller. Det angives i rapporten, at meget grundige forundersøgelser viste, at Høvsøre ved Nisum Fjord i Lemvig Kommune er en egnet placeringsmulighed til en national prøvestation. En alternativ, men geografisk delt placering ved Røjensø Odde i Sydthy Kommune og Rønland i Thyborøn-Harboøre Kommune er undersøgt og vurderet på lige fod med hovedforslaget ved Høvsøre.

Vindmølleindustrien er præget af stærk global konkurrence. **Derfor angiver dansk vindmølleindustri selv, at det er helt afgørende for de danskbaserede virksomheders udviklingsaktiviteter og konkurrenceevne, at branchen har adgang til at afprøve og demonstrere den nyeste mølleteknologi i nærheden af udviklingsafdelingerne** ⁽⁹⁾ **Det må konstateres, at der er langt fra Østerild Klitplantage til udviklingsafdelinger for vindmøller!**

2.2. Konsekvenser ved valg af Østerild Klitplantage som testcenter for forsøgsmøller

2.2.1. Ødelæggelse af naturværdier

Som anført på Skov- og Naturstyrelsens hjemmeside er Østerild Klitplantage anlagt i årene 1889-1940, primært for at standse sandflugten⁽¹⁰⁾. I vest er klitplantagen præget af det barske klima og den sandede jordbund, mens man får et helt anderledes indtryk i plantagens østlige del, hvor der er mere løvskov. Her ligger kun et tyndt sandlag over den frodige jordbund. Længst mod øst grænser plantagen op til Tømmerby Fjord, som hører til naturreservatet Vejlerne.

I Østerild Klitplantage finder man både de store vidder og den stille idyl. Plantagen er karakteriseret ved sin store variation i fauna, men også ved de mange tilbud til skovgæsten.

Mange af skovens åbne områder fungerer som åndehuller og spisekammer for skovens plante- og dyreliv. Fuglenes trækruter mellem nærliggende EF-habitat områder og Ramsarområdet *Vejlerne* er på tværs af møllernes placering, og trækruterne ødelægges derved.

Engene bliver plejet ved slåning, og det fremmer udviklingen af en rig flora. Her findes store forekomster af den **fredede orkidé Plettet Gøgeurt**, som blomstrer fra juni til juli, samt forekomst af den fredede **Vendsyssel orkidé**, begge omfattet af *Bekendtgørelse om fredning af visse dyre- og plantearter mv.* ⁽¹¹⁾. Inden for de seneste år er der også kommet **unglende traner** til området. Der ses også **blå kærhøg, rød glente, havørn, skarv, stor regnspove** og for nylig også **skestork** og **sangsvaner**. Tusindvis af gæs trækker om sensommeren og efteråret ind på eng- og markarealerne for at fouragere.

I de sene sommeraftener kan man høre natravnsens snurrende sang. Den er svær at få øje på, især om dagen, hvor den er inaktiv. **Natravnen** er en sjælden ynglefugl i Danmark, men den trives rigtig godt i sandede, våde nåletræsplantager med store åbne flader. Der er en ganske stor bestand i Østerild Klitplantage.

2.2.2. Fældning af Østerild og Hjardemål Klitplantager

Regeringens forslag om opstilling af nationalt testcenter og 250 meter høje megavindmøller i Østerild Klitplantage inkluderer fældning af 1.500 ha skov i de nuværende Østerild og Hjardemål Klitplantager. Skovene er klassificeret med fredskovpligt. Normalt vil det betyde skoven skal genplantes x 2.

- Hvor længe vil det tage en ny skov at vokse op?
- Hvor ønsker man at placere en genplantning af skoven?
- Fældning af et stort skovareal vil øge havgusen og konsekvensen heraf bør undersøges.

Den oprindelige plantning af de 2 plantager for ca. 100 år siden var i væsentlig grad begrundet i ønsket om at standse sandflugten. Det kan derfor bekymre, at Skov- og Naturstyrelsen på borgermødet 8. oktober 2009 i Østerild tilkendegav, at der ikke vil være risiko for sandflugt

ved fældning af store dele af plantagerne – 'der er jo ikke sandklitter i plantagerne', blev der sagt. Men det er ikke rigtigt. Spredt over klitplantagerne findes der op til 26 meter høje sandklitter bevokset med kun lavt græs, marehalm og lav. De fleste høje indlands-klitter er placeret umiddelbart vest for de nordligst påtænkte placerede megavindmøller. Af lokalbefolkningen er endvidere iagttaget et mindre område med heste, hvor disse har fået hul på en klit i klitplantagen, og hvor man nu iagttager, at klitten flytter sig lidt hvert år. Sandflugten kan måske komme tilbage?

2.2.3. Kronvildt og jagtleje

I Østerild og Hjørdemål klitplantager er der en stor og fast bestand af **kronvildt**. Foruden at medvirke til udryddelse af **Natravn**, ødelæggelse af ynglepladser for **traner** og risiko for udryddelse af **Plettet Gøgeurt** og **Vendsyssel gøgeurt**, kan fældning af et stort skovareal ikke undgå at presse kronvildtet ud af området, hvilket vil belaste nærliggende arealer.

Er disse nærliggende arealer i det hele taget i stand til at 'huse' den store kronvildtbestand?

Tilstedeværelsen af kronvildt i Østerild og Hjørdemål Klitplantager har en væsentlig indflydelse på den jagtleje, som Skov- & Naturstyrelsen får ved udlejning af jagten i de 2 klitplantager. Jagtlejen i området må forventeligt derfor skulle sættes betydeligt ned, samtidig med at nærliggende arealer vil få større problemer med at 'huse' kronvildtet. Det virker ikke fornuftigt.

2.2.4. Vil der blive nem adgang til forsøgsmøller?

Det fremgår af ideoplægget, at der skal være nem adgang, når man skal teste prototypemøller. Hvorfor planlægger man så at placere møllerne i et fugtigt eng-område, hvortil der IKKE er nem adgang?

Det fremgår af jordbundsundersøgelser fra f.eks. nærliggende Roergaard ⁽¹²⁾ og fra Korsø Plantage ⁽¹³⁾, at grundvandsspejlet ligger meget højt i disse områder. Ved opstilling af nærliggende 'almindelig' vindmølle kan det også oplyses, at det viste sig nødvendigt at pilotere 19 meter ned i undergrunden.

Ved borgermødet er oplyst der skal anlægges bred asfalteret vej tæt på og parallelt med den 'grønne linie' langs hvilken megamøllerne skal placeres. Anlæggelse af vej i dette fugtige område vil være meget bekosteligt.

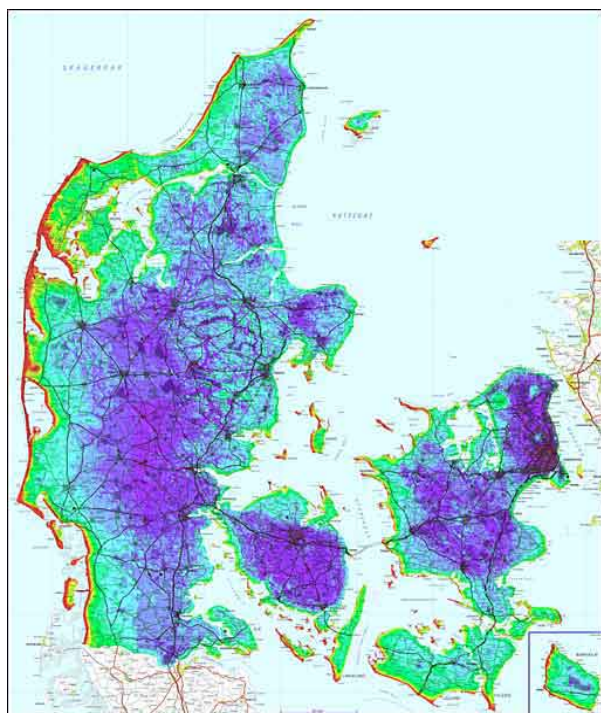
2.2.5. Det blæser mindre ved Østerild Klitplantage end ved kysten

I ideoplægget angives det skal blæse meget hvor forsøgsmøllerne skal opstilles. Når dette er et krav kan det undre, at Risø/DTU er kommet frem til Østerild Klitplantage som bedste valg, og ikke peger på en mere kystnær placering som f.eks. de placeringer anført i den tværministerielle rapport fra 2007 ⁽⁵⁾.

Af Dansk Vindformidlings Faktablad om *Vindenergi og kystnærhed* fremgår, at en vindmølles effekt falder med afstand fra kysten og 'ruheden' af landskabet både foran og bagved møllerne ⁽¹⁴⁾. Det fremgår dog, at en højere mølle giver en større energiproduktion, og at nedgangen i produktionen inde i landet er relativt størst for en mølle med en lille navhøjde.

Forslaget om at placere megavindmøller i Østerild Klitplantage er også overraskende og forkert set i lyset af Vindmølleindustriens egne oplysninger, at det slet ikke er her det blæser mest – man skal ud til kysten j.f. fig. 1 ⁽¹⁵⁾

Fig. 1. Vindkort over Danmark. Kilde: Vindmølleindustrien, www.windpower.org ⁽¹⁵⁾. Rød signatur viser hvor det blæser mest (for signaturforklaring se <http://www.talentfactory.dk/da/tour/wres/dkmap.htm>)

Wind Map of Denmark © 1999 Danish Energy Agency, Energy & Environmental Data, Risøe National Laboratory

Vindenergi W/m ²	Ruhed (Klasse)	V _{mid} (m/s)
510 - 500		
500 - 490		
490 - 480	0.5	7.5
480 - 470		
470 - 460		
460 - 450		
450 - 440		
440 - 430		
430 - 420	0.75	7.1
420 - 410		
410 - 400		
400 - 390		
390 - 380		
380 - 370		
370 - 360		
360 - 350	1	6.7
350 - 340		
340 - 330		
330 - 320		
320 - 310	1.5	6.4
310 - 300		
300 - 290		
290 - 280		
280 - 270	2	6.1
270 - 260		
260 - 250		
250 - 240		
240 - 230		
230 - 220	2.5	5.7
220 - 210		
210 -		

2.2.6. Afstand til naboer og støjniveau

Det må medgives at afstanden til naboer i området ved Østerild Klitplantage er god, men det er også en væsentlig grund til at beboerne har valgt at flytte hertil, fordi der er så vidunderligt stille og om natten meget mørkt med fantastisk flot stjernehimmel.

Det er ikke tilstrækkeligt blot at kende støjgrænsen for 44 dB. Mange borgere i omegnen vil blive påvirket i møllernes nær- og mellemzone. Man bør derfor vise hvordan støjen aftager pr. 2 dB således at man får 44 dB, 42, 40 osv. ned til 0 dB. Der bør angives hvordan man vil sikre at støjgrænsen overholdes og støjens indvirkning på mennesker og dyr. Herunder husdyr.

2.3. Logistik ved placering af nationalt testcenter i Østerild Klitplantage

Hele logistikken knyttet til at få transporteret så tungt udstyr fra produktionssteder fra andre områder af Danmark og til Østerild Klitplantage, for her at opstillet megamøllerne langt ud på et fugtigt eng- og ryddet skovareal, virker ikke gennemtænkt.

- Hvordan vil man få transporteret 8 meter brede mølletårne til området? Det eksisterende vejnet i Danmark og specielt i Thy-området kan jo slet ikke klare så brede transportere.
- De eksisterende passager over Limfjorden er p.t. ikke udbygget til at kunne klare transportenheder med dimensioner op til 8 meter i diameter.
- Hvordan forestiller man sig ad landevejen at få transporteret 100 meter lange møllevinger fra produktionsstedet og ud til møllerne? Det angives jo almindeligvis at møllevingerne skal laves færdig på produktionsstedet og derefter fragtes til møllen.
- Hvordan vil man transportere 500 tons tunge møllehatte fra produktionsstedet og ud til megamøllerne?
- Hvis ovenstående besvares med at man vil sejle møllerne til Hanstholm Havn, vil man formentlig skulle anlægge en motorvej fra Hanstholm til Østerild for at kunne transportere godset med kæmpestore lastbiler. Det vil blive ekstremt dyrt.

3. Hvad skal VVM og den videre udredning fokusere på?

Det af Miljøministeriet, By- og Landskabsstyrelsen pr. 30. september 2009 fremlagte forslag til testcenter for vindmøller i Østerild og Hjørdemål Klitplantager giver anledning til meget stor bekymring og forslaget synes at være baseret på mangelfuldt materiale og vurderes overordnet at være i strid med såvel væsentlige nationale som internationale natur- og miljøinteresser.

Begrundelserne for IKKE at gennemføre projektet er mange, og følgende ikke-udtømmende forhold ses hér:

3.1. Regionsplantillæg nr. 2, Regionplan 2000-2002, Viborg Amt

Viborg Amtsråd vedtog i september 2004 Tillæg nr. 2 til Regionplan 2000-2012 for Viborg Amt en Arealanvendelsesplan for et område ved Vigsø Bugt ⁽¹⁶⁾. Planen skulle beskytte den sjældne og truede nordatlantiske klithede. Planen konkluderede at der var massiv modstand mod opstilling af flere vindmøller i og i nærheden af planlægningsområdet. Det hedder således i planteksten - Citat begynd, "Der kan ikke opstilles nye vindmøller inden for Vigsø Bugt området som vist på kortbilag 2. Der kan ikke opstilles nye vindmøller uden for området, såfremt de vil have en uheldig indvirkning på de landskabelige eller andre værdier, som tillægget tilsigter at beskytte" – Citat slut.

I Regionplanstillægget beskrives området som hævet havbund, hvor tidligere strandvoldssystemer er overlejret af flyvesand. Klitområdet er resultatet af en udvikling over tusindvis af år, som har udviklet en helt speciel og karakteristisk flora og fauna. Endvidere beskrives området således " Naturtypen er derfor meget sårbar over for indgreb, da der vil gå meget lang tid, før den oprindelige naturtilstand igen indfinder sig. Hederne er som landskabsform og som levested for sjældne og truede plante- og dyrearter en truet naturtype på europæisk plan" – Citat slut.

Den østlige del af området er udpeget som støjfrit område, d.v.s. det skal friholdes for støjende aktiviteter og at der ikke i dets nærhed må etableres nye støjende aktiviteter. I regionplanstillægget er det støjfrie område udvidet mod vest, så hele planlægningsområdet udpeges som støjfrit område.

I den sydøstlige del af planlægningsområdet er der udpeget et område med særlige drikkevandsinteresser. I disse områder må der ikke foretages ændringer i arealanvendelsen, der kan medføre en forøget risiko for forurening af grundvandet.

Amtsrådet har med dette tillæg til Regionplan 2000-2012 ønsket at beskytte og forbedre de store landskabelige, biologiske, naturhistoriske og rekreative værdier, der er knyttet til området.

Det er stærkt krænkende for befolkningens opfattelse af demokratiske værdier, såfremt det af Viborg Amtsråd for kun 5 år siden vedtagne plangrundlag tilsidesættes. Begrundelse for at gøre dette er også helt forkert funderet, jfr. særskilt anført nedenfor.

3.2. Jordbundsforhold, herunder bæreevne og drikkevandsinteresser

Jordbunden i landskabet, hvor projekt for opstillingen af forsøgsvindmøller og anlæg af tilkørselsveje og gennemførelse af anden infrastruktur i forbindelse med realisering af projektet, er præget af flere meter tykke flyvesandsaflejringer med tørvelag og høj grundvandsstand. En væsentlig del af området har gennem tiden været mose, der periodevist er overføget med sand. Grundvandsdybden er ganske høj og ses at være 20 cm. under terræn flere steder, hvor der dog ikke henstår sjap og hedesø.

Dokumentation for at området er præget af grundvandsdomineret sandjord ses vedlagt i form af den af Skov- og Naturstyrelsen gennemførte undersøgelse for Roergaard ROE-001 der

beskriver området som liggende i klitlandskab med meget dårlig dræningsklasse ⁽¹²⁾.

Tilsvarende vedlægges dokumentation fra ligeledes nærliggende prøvestation Korsø 1603, der ligeledes beskriver landskabstypen som klit og meget dårligt drænet med grundvandsdybde på 1 mtr. ⁽¹³⁾.

En gennemførelse af projektet på den valgte lokalitet vil få særdeles afgørende indflydelse på hele områdets særlige drikkevandsinteresse, da anlæg af tilkørselsveje, vendepladser, arbejdsområder og fundamenter og dæmningsanlæg vil kunne ødelægge afvandringsforhold og påvirke grundvandsspejl.

Kørsel med møllehatte, der iflg. projektoplæg vejer 500 tons og kørsel med mølletårne der er 8 meter i diameter foruden kørsel med vindmøllevinger på 100 meter kræver særlige veje og transportmateriel, der ikke er foreneligt med den infrastruktur, der haves i området. Et anlæg vil ligeledes være i strid med nationale drikkevands-interesser, hvilket bør tillægges væsentlig betydning i en tid, hvor drikkevand ikke længere er en naturgiven ressource. Der bør foretages særligt dybtgående undersøgelser for afklaring af hvilke ændringer af infrastrukturen, som projektet måtte medføre.

3.3. Beskyttelsesværdige landskabstyper, naturbeskyttelseslovens § 3

Det gøres gældende, at den valgte vindmølleplacering i øvrigt ligger i et særligt beskyttelsesværdigt område, som er omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3.

Området er præget af klithede, eng, småsøer og sjapvand foruden at arealet er omfattet af fredskovs-forpligtelse for de dele af området, der omfatter Østerild Klitplantage og Hjardemål Plantage.

De på Skov- og Naturstyrelsens hjemmeside liggende skovkort er ikke dækkende for områdets reelle status, da hedeområdet øst for Røgildgård ikke kan betragtes som skovområde ligesom området øst og sydøst for Langhove er præget af hede og engdrag og lavvandede områder med flere småsøer.

3.4. Kronvildt, vildtskader, trafiksikkerhed, økonomisk påvirkning

Der bør foretages særskilt undersøgelse for projekts påvirkning af den genetisk unikke kronvildtbestand i Hjardemål og Østerild. Herunder bør det undersøges, hvorvidt der vil fremkomme problemer med øgede vildtskader på nærliggende områder i tilfælde af udvandring af kronvildtet, samt hvilke problemer en fjernelse af skovvækst kan have på trafiksikkerheden.

Det bør samtidigt undersøges, hvorvidt bevarelse af de for kronvildtet vigtige biotop-områder vil have en økonomisk indflydelse på indtægter for jagtleje og andre indtægtsmuligheder, som måtte fremkomme fra turisme og som måtte blive påvirket af projektet.

3.5. Indflydelse på husdyrproduktion og landsbrugsdrift, dyrevelfærd

Hvilke konsekvenser vil projektet kunne få på husdyrproduktion og anden landbrugsdrift, herunder med hensyntagen til dyrevelfærd i en zone svarende til 44 dB-zonen?

3.6. Økonomiske konsekvenser for Hjardemål Klit hotel/campingplads/ ejendomme i nær- og mellemzone, valuarvurderinger.

Det bør afklares, hvilke konsekvenser projektet vil få for en mulig genåbning af Hjardemål Klit Hotel og den i tilknytning hertil beliggende campingplads, herunder hvilke økonomisk påvirkning projektet må få for de ejendomme, som ligger indenfor en radius på 5 km fra de nærmest beliggende vindmøller? Dette bør underbygges med mere dybtgående valuarvurderinger for projektets økonomiske påvirkning for de enkelte grundejeres ejendom, samt evt. gener eller fordele?

3.7. Eventuel bevaringsværdige jord- og stendiger

Det bør afklares, hvorvidt projektet vil få negativ indflydelse på jord- og stendiger som tidligere måtte være anset som værende af beskyttelsesværdig interesse.

3.8. Redegørelse for projektets fysiske omfang

Det bør nærmere afklares, hvorfor projektets fysiske omfang skal have en størrelse som foreslået? Det er i det udsendte projektforslag beskrevet, at der for hver enkelt mølle kræves et areal på 10.000 m² = 1 ha., hvorfor der ønskes en særlig redegørelse for at et areal på ca. 3.000 ha. skal bruges til at gennemføre projektet?

3.9. Fældning af fredsskov og markedsføringsmæssige konsekvenser

Da et areal på op til ca. 3.000 tdr. land i projektområdet ønskes friholdt for beplantning, ønskes der en præcis og videnskabelig redegørelse for grundlaget for at kunne gennemføre en så omfattende fældning af Østerild Klitplantage og Hjørdemål Plantage, som projektet lægger op til, samt konsekvenserne heraf. Denne undersøgelse bør indgå som et væsentligt element i en VVM-redegørelse.

I den forbindelse bør det ved VVM-redegørelsen undersøges, hvorvidt der vil være nogle markedsføringsmæssige konsekvenser for Danmark i international forbindelse med en fældning af så stort et skovområde som ønsket sammenlignet med de ønsker om bevarelse af regnskove, som Danmark på den internationale scene har anset for vigtig?

Projektet ønskes gennemført på delvist fredskovpligtige arealer, hvorfor fjernet skov bør genplantes på samme areal og ikke flyttes til anden beliggenhed. Det udpegede projektområde har en så sårbar status via konstatering af flyvesandsaflejringer, at en retablering af områdets unikke karakter vil tage flere generationer og antageligt op til 100 år. Dette bør undergå en detaljeret undersøgelse.

3.10. Detaljerede beskrivelser af berørte arealer

Der ønskes gennemført detaljeret beskrivelse af de enkelte berørte arealers aktuelle landskabstype og jordbundsforhold, herunder funderingsforhold.

3.11. Påvirkning af grundvandsspejl/drikkevand/vandafledning

Det ønskes i forbindelse med pkt. 10 undersøgt, hvorvidt projektet kan komme i strid med hensyn til beskyttelse af drikkevand, da udpegning af et areal med særlig drikkevandsinteresse er foretaget indenfor projektområdet.

I den forbindelse bør det undersøges, hvorvidt det meget højt beliggende grundvandsspejl vil have en påvirkning på projektet? Tillige bør det afklares, hvilke miljøpåvirkning en realisering af projektet vil få for grundvandet samt vandafledning m.v. samt påvirkning af områdets karakteristiske enge og sjøvand, herunder påvirkning af vadefuglenes biotop-områder?

Det antages, at der som minimum skal anvendes 450-500 vognlæs beton til at støbe fundamenter under en forudsætning om, at der kan funderes til normal dybde. Med henvisning til, at der i nærområdet er gennemført omfattende pilotering af ældre "normale" vindmøller i 19 meters dybde, ønskes en redegørelse for påvirkning af natur og vådområder afhængig af de gennemførte jordbundstekniske undersøgelser?

3.12. Er projektet i strid med Danmarks nationale Skovprogram?

Det ønskes afklaret, om projektet er i strid med "Danmarks Nationale Skovprogram" som beskrevet på Skov- og Naturstyrelsens hjemmeside? ⁽¹⁷⁾

3.13. Hvorfor tilsidesættes Viborg Amts tidligere vurderinger?

Der ønskes en præcis redegørelse for, hvorfor de overordnede naturhensyn, som Viborg Amtsråd for 5 år siden fandt beskyttelsesværdige ikke længere skal være gældende? ⁽¹⁶⁾

3.14. Påvirkning af fugles trækruter

Umiddelbart vest og sydvest for projektområdet ligger et for fuglelivet vigtigt EF-Habitatområde ved henholdsvis Vullum Sø og Nationalpark Thy, som er et væsentligt fourageringsområde. Tillige haves der kendskab til, at store flokke af gæs og andefugle samt flokke af regnsponer og viber benytter de store mark- og engdrag i projektområdet nord for Østerild Klitplantage som fourageringsområde.

Umiddelbart øst for projektområdet ligger Tømmerby Fjord og Vesløs Vejle, der indgår som en del af Ramsarområdet Vejlerne. Der ønskes derfor en præcis dokumentation for projektets indflydelse på fuglelivet i Vejlerne, herunder om der vil være en forstyrrelse af trækruten mellem opholdssted og fourageringssted ?

3.15. Forhold til EF's habitatdirektiv og fuglebeskyttelsesdirektiv

Det væsentlige EF-Habitatområde, som er beliggende umiddelbart vest for prøveområdet får tilført vand fra de områder, som er beliggende øst for Vullum Sø. Dette kan bl.a. ses ved Roergård, hvor der ved klitvejen ses en bæk, som får tilført vand fra de længere mod øst beliggende arealer, som afvander projektområdet.

Der er i området ved Vullum Sø gennem tiden konstateret følgende fuglearter : skarv, rørdrum, stork, sangsvane, rød glente, rørhøg, blå kærhøg, hedehøg, hjejle og stor hornugle for at nævne nogle konkrete iagttagede fuglearter som er optaget på EF Fuglebeskyttelsesdirektivet bilag 1, (EF Rådets direktiv 79 / 409 / EØF af 2. April 1979 om beskyttelse af vilde fugle).

Det bør i den forbindelse afklares, hvorvidt det planlagte projekt er i overensstemmelse med EF Fuglebeskyttelsesdirektivet, hvilket det er opfattelsen, at det ikke er.

3.16. Natura 2000 skovplan for området øst for EF habitatområde?

Da det gøres gældende, at karakteren af EF-Habitatområdet ved Vullum Sø og dyre- og fuglelivet kan blive påvirket af de fremlagte planer for opstilling af vindmøller på 250 m, ønskes det ved VVM-redegørelsen ligeledes klarlagt, hvorvidt der i overensstemmelse med Bekg. om tilvejebringelse af Natura 2000-skovplanlægning nr. 335 af 26. marts 2007 § 2 skal laves en Natura 2000 skovplan, samt om dette er sket?

Natura 2000 skovplan skal udarbejdes på grundlag af beliggenhed og bevaringsstatus for de naturtyper og levesteder for arter, der er optaget på Bilag I og II på EF-Habitat direktivet og Bilag 1 til EF-Fuglebeskyttelsesdirektivet. Planen skal indeholde de målsætninger, som er nødvendige for at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus for de nævnte naturtyper og levesteder, og de foranstaltninger der er nødvendige for at opfylde målsætningerne.

Det ønskes samtidigt ved VVM-redegørelsen klarlagt om der med henvisning til Bekg. om Klitfredning 1608 af 11. februar 2006 § 6 er foretaget en administration af området, hvorefter administration **skal** respektere EF-Habitatdirektivet.

Det fremgår af EF-Habitatdirektivet Artikel 6 stk. 4 "Hvis der er tale om en lokalitet med en prioriteret naturtype og/eller en prioriteret art, kan der alene henvises til hensynet til menneskers sundhed og den offentlige sikkerhed eller væsentlige gavnlige virkninger på miljøet eller, efter udtalelse fra Kommissionen, andre bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser."

I det fremlagte projekt har Miljøministeriet alene henvist til nationale interesser uden at specificere, hvorvidt der er tale om hensyn til menneskers sundhed eller den offentlige sikkerhed. Derfor findes det væsentligt at få afklaret, hvilke interesser der egentligt menes iagttaget ved det fremlagte forslag udover varetægelse af Vindmølleindustriens interesser i Danmark?

Det gøres gældende, at de interesser, der af Miljøministeren påberåbes som væsentlige ikke er

i overensstemmelse med de interesser, som EF-Habitatdirektivet ønsker at varetage, hvorfor dette bedes afklaret ved VVM-undersøgelsen.

3.17. *Uvildig visualisering af projektet*

Det findes særdeles vigtigt, at der i forbindelse med gennemførelse af VVM-undersøgelse foretages en visualisering og at denne foretages af sagkyndige rådgivere ud fra mindst 5-10 forskellige positioner i rimelig nærhed af projektområdet / forskellige verdenshjørner. Disse visualiseringer bør indgå som del af beslutningsgrundlaget og være offentligt tilgængelige.

3.18. *Vindmøllernes påvirkning af radio- og Tv-signaler samt datatransmissioner?*

Projektområdet ligger umiddelbart øst for Thisted Lufthavn og den nord-syd anførte mølleplacering krydser således indflyvningsrute til Thisted Lufthavn. Med henvisning til RABC (Radio Advisory Board of Canada) og CANWEA (Canadian Wind Energy Association) Wind Turbine Guidelines Final, Technical Information On The Assessment of the Potential Impact Of Wind Turbines On Radio Communication, Radar and Seismoacoustic Systems, April 2007 ⁽¹⁸⁾ ønskes det ved VVM-undersøgelsen klarlagt, om møllernes placering i indflyvningsruten til Thisted Lufthavn kan have en påvirkning af radio- og tv-signaler og på datatransmission i øvrigt, når disse transmissioner skal passere vindmøllefeltet?

Det gøres i nævnte rapport s. 9 gældende, at der kan være risiko for væsentlige påvirkninger, hvorfor det bør undersøges mere detaljeret om disse undersøgelsesresultater kan overføres til danske forhold.

3.19. *Vil Statens Luftfartsvæsen nedgradere Thisted lufthavn?*

I forbindelse med stillingtagen til det i Pkt. 16 anførte bedes det samtidigt som led i VVM-redegørelsen ved henvendelse til Statens Luftfartsvæsen afklaret, om en opstilling af vindmøllerne vil betyde en nedgradering af Thisted Lufthavn?

3.20. *Konsekvenser ved møllernes lysafmærkning.*

Det bør i forbindelse med VVM-undersøgelsen klarlægges, hvilke konsekvenser en lysafmærkning af de opstillede forsøgs-møller og tilknyttede måle- og meteorologimaster vil have på omgivelserne.

Iflg. krav fra Statens Luftfartsvæsen skal møller med en totalhøjde over 150 meter lysafmærkes med fast, lavintensivt rødt lys. Derudover skal de afmærkes med blinkende høj-intensivt, hvidt lys, som kan placeres både på møllehus og midt på tårnet (Statens Luftfartsvæsen, 2005)

Det gøres gældende, at der ved en opstilling af flere vindmøller vil fremkomme en sammensætning af forskellige lysstyrker og positioner, som skaber en kompleks blanding af blinkende lys og dermed vil vindmøllerne påvirke nær- og mellemzoner og give karakter af teknisk landskab, selv om det er mørkt. Derved ødelægges et mørkt og stille område med en sædvanligvis klar og flot stjernehimmel.

3.21. *Måle- og meteorologimaster, landskabelig påvirkning?*

Der skal foran vindmøllerne opstilles yderligere måle- og meteorologimaster, som skal kunne måle vinden i møllernes navhøjde og derfor have en tilsvarende højde. Målemaster er ikke nærmere beskrevet i projekt materialet, men vil også have en meget negativ indvirkning på den landskabelige opfattelse af området, da måle- og meteorologimaster typisk opføres som bardunmaster med et stort antal "edderkoppe-lignende barduner" til at fastholde masterne, der ligeledes bliver stærkt illuminerede af h.t. lufttrafik. Gittermaster vil være kraftigere i konstruktionen, og mere synlige end bardunmaster.

Det bør belyses, hvorledes måle- og meteorologimaster ønskes opført og masternes påvirkning af nær- og mellemzoner omkring projektområdet ønskes tillige visualiseret jfr. ovenfor anført.

3.22. Mulige påvirkninger af Klitvejen og nærliggende elementer?

Der ønskes ved VVM-undersøgelsen gennemført en detaljeret konsekvensanalyse for behovet for at rydde elementer langs vejene som f.eks. træer, læhegn, skilte og lygtepæle etc. I den udstrækning en landbaseret transport kan gennemføres ønskes det dokumenteret, hvorledes transport af 100 meter vindmøllevinger og møllehuse på 500 tons kan foregå på betryggende vis og uden gener for trafik?

I Viborg Amts rapport vedr. Vigsø Bugt fremgår på side 10, at 'vejen fra Hjørdemål over Hjørdemål Klit og videre mod nordøst, samt resterne af den gamle redningsvej, der strækker sig fra gruslejerne og op langs kysten til Lild, er udpeget som særlige bevaringsværdige kulturmiljøer' ⁽¹⁶⁾.

Det ønskes derfor klarlagt hvorvidt Hjørdemål Klitvej, som i dag er en del af den naturskønne 'Marguerite-rute' bliver påvirket.

3.23. Investeringer i veje, nettilslutning, infrastruktur samt konsekvenser deraf.

I den udstrækning det vurderes, at det er teknisk muligt at foretage de i pkt. 20 anførte transporter vil det være særdeles væsentligt at få fremskaffet økonomiske konsekvensanalyser for omfanget af de investeringer i vej- og infrastruktur, som en gennemførelse af projektet vil indebære? I den forbindelse vil det ligeledes være væsentligt at få klarlagt, hvorledes finansiering skal foregå?

3.23.1. Nettilslutning og PSO-tarif

Der ønskes en redegørelse for etablering af nettilslutning samt udgifter til distribution af el og de økonomiske konsekvenser herved.

For så vidt angår PSO = Pristillæg til vindmøller finansieret over det såkaldte [PSO-bidrag](#) (Public Service Obligation), som opkræves over elregningen for alle danske elforbrugere er det [Energinet.dk](#) der opkræver PSO og i praksis udbetaler pristillæg til vindmøllejerne.

I henhold til energiaftalen fra februar 2008 modtager nye møller, herunder også testmøller, et PSO-finansieret pristillæg på 25 ør pr. kwh + 2,3 øre pr. kwh i balanceomkostninger for de første 22.000 fuldlasttimer.

Hvor stor forventes den samlede effekt at være de første 2-5 år, og vor stort forventes således det samlede pristillæg til seks 250m møller og en 165m mølle at udgøre pr. år for borgerne?

Hvor stor forventes effekten at være når centret er i fuld drift, og hvilken omkostning vil dette have for borgerne?

3.24. Finansiering af anlægsudgifter ved forsøgscenteret

Hvorledes vil forsøgsområdets anlægsudgifter blive finansieret?

3.25. Forretningsplan for forsøgscenteret

Det ønskes klarlagt, hvorledes området vil blive drevet og hvilke lejebeløb de enkelte producenter skal betale for at leje en "stadeplads" for opstilling af en forsøgsmølle?

3.26. Retablering af forsøgsområdet, forbud mod produktionsvindmøller?

Hvorledes vil området blive retableret, og hvilke tiltag gør Miljøministeren for at sikre sig, at området ikke anvendes til opstilling af produktionsvindmøller i øvrigt?

3.27. Vindmøllernes orientering og forhold til andre vindmøller

Det er i projektforslaget anført, at forsøgsmøllerne skal opføres på en nord-syd gående akse og en nærmere teknisk dokumentation herfor ønskes undersøgt? Begrundelse herfor er, at der i nærområdet er flere forskellige vindmøller, som i forhold til det for projektområdet valgte ønskede opstillingsmønster er anderledes. Det gøres i den forbindelse gældende, at en forskellig orientering af vindmøllerne er med til at skabe et landskabeligt mønster, der er forvirrende og med til at forstyrre den visuelle opfattelse af landskabet. Vindmøller placeret ca. 3.2 km. vest for forsøgsområdet er placeret via en længdeakse på 128 grader (svarende til en nordvest- sydøstlig længderetning), og derfor på tværs af foreslået placering for de nye forsøgsvindmøller. En visualisering i f.t. eksisterende vindmøller og disses orientering vil derfor være ønskelig.

3.28. Evt. anden placering syd for Hanstholm eller Røjensø Odde

Såfremt det er korrekt, at det er væsentligt for gennemførelse af testresultater, at en placering skal være nord-syd gående, ville det være mere hensigtsmæssigt at placere forsøgsvindmøllerne tæt på havet syd for Hanstholm og nord for Klitmøller, hvor der på en strækning af ca. 10 kilometer kan placeres forsøgsvindmøller uden at være til gene for private ejendomsinteresser. En sådan placering vil kræve en dispensation fra kystbeskyttelseslinien og ændring af lov for Nationalpark Thy, men vil være en både lettere og billigere måde at gennemføre en opførelse af forsøgsvindmøller i lokalområdet uden at dette ændrer de hensyn til bevaring af naturområder, som lovgivningen vedr. Nationalpark Thy tilsigter.

En placering syd for Hanstholm vil samtidigt kunne være med til at understøtte aktiviteter i Hanstholm Havn og der kan laves et nyt lige vejstykke, der skulle kunne bære stor vægt op til ca. 500 tons parallelt med kysten / vindmølleplacering. Samtidigt vil påvirkning af natur og dyreliv ikke være så omfattende. Hertil kommer, at projektet skønnes væsentligt billigere at gennemføre og med flere langsigtede fordele for beskæftigelsen i området, da dette sker i tilknytning til havneområdet. En sådan placering på et i forvejen af staten ejet areal vil ligeledes være at foretrække, frem for en placering længere inde i landet, hvor der vil være større konflikter med områdets borgere og andre naturinteresser.

En alternativ placering ved Røjensø Odde i den tidligere Sydthy Kommune (nu Thisted Kommune) som fremhævet i Miljø- og Energiministeriets egen rapport fra juni 2000 ⁽⁸⁾, bør ligeledes genvurderes.

3.29. Evt. anden placering ved Harboøre, Esbjerg eller Nakskov

Eftersom det ifølge "Rapport fra den tværministerielle arbejdsgruppe om forsøgsmøller på land", februar 2007 ⁽⁵⁾ fremgår, at der ikke har været fokuseret på området ved Hjørdemål og Østerild, men i stedet på placering af forsøgsmøller ved i forvejen kendte områder med industri og tekniske anlæg, vil det være særligt vigtigt ved VVM-undersøgelsen at få afklaret, hvorfor en placering i et sårbart naturområde er at foretrække frem for en placering tættere på i forvejen kendte tekniske anlæg, som arbejdsgruppen har anbefalet i den nævnte rapport.

Såfremt en placering i Thisted Kommune mellem Hanstholm og Klitmøller ikke måtte ønskes, ville det ifølge den tværministerielle arbejdsgruppe være muligt at foretage en opstilling ved Cheminova v/ Harboøre eller ved Esbjerg. Begge steder vil være velegnede og vil ikke være ødelæggende for natur og private ejendomsinteresser, og kan derfor anbefales. Den bedste alternative placering er ved Cheminova / Harboøre, da området i forvejen er domineret af tekniske anlæg. Skalamæssigt fungerer samspillet med industrianlæggene ved Cheminova således fint og matcher industrianlæggenes skorstene.

Ved en placering i Esbjerg vil samværet med Esbjergværket være vigtigt, den samlede oplevelse af det tekniske landskab vil ikke blive ændret væsentligt og den landskabelige påvirkning øges ikke, hvorfor en placering hér ligeledes ville være bedre end i den sårbare natur i Thy.

Endeligt kunne en placering ved Nakskov være en mulighed, da Vestas i forvejen har en fabrikation hér til fremstilling af vindmøller. Gode udskibningsforhold kunne ligeledes tale for en placering dér og være med til at understøtte arbejdspladser i et udkantsområde.

3.30. Anses påvirkningen af landskabet for ubetænkelig?

Ifølge Cirkulære 9295 af 22. maj 2009 § 2 stk. 4 gælder ; "Ved planlægning for vindmøller nærmere end 28 gange totalhøjden fra eksisterende eller planlagte vindmøller skal redegørelsen for planforslaget belyse anlæggenes påvirkning af landskabet, herunder oplyse hvorfor påvirkningen anses for ubetænkelig" ⁽¹⁹⁾.

Da de planlagte forsøgsmøller er 250 meter høje iflg. beskrivelsen vil dette x 28 = 7 km, indenfor hvilken afstand planlægning iflg. cirkulæret ikke må ske uden at det oplyses, hvorfor påvirkningen af landskabet anses for ubetænkelig.

Der forefindes eksisterende vindmøller 3,2 km. vest for det nye forsøgsområde og eksisterende vind-møller 2,3 km. øst for det nye forsøgsområde.

Dette forhold må derfor klart indgå i VVM-redegørelsen som et relevant spørgsmål og for at leve op til de forvaltningsmæssige standarder, som Miljøministeriet selv har anført gælder på området.

Ved besvarelsen af dette spørgsmål bør der samtidigt tages højde for det af Viborg Amtsråd i september 2004 vedtagne tillæg nr. 2 til Regionplan 2000 – 2012.

3.31. Regeringens planlægningsudvalgs anbefalinger for placering af vindmøller

Ifølge rapport fra Regeringens Planlægningsudvalg for Vindmøller på land fremgår det, at vindmøller med en højde på 100 – 150 meter vil udgøre et markant element i det danske landskab ⁽²⁰⁾. En vigtig forudsætning for udbygning med vindmøller på denne størrelse er, at det sker efter principper for harmonisk indpasning i landskabet.

I den forbindelse har Regeringens Planlægningsudvalg for Vindmøller på land anført, at klitkyster er markante og har dramatiske overgange mellem land og vand. I disse områder er det anført, at store vindmøller risikerer at reducere eller udviske kystens markante karakter.

Samtidigt anføres det af nævnte udvalg, at en placering af vindmøller i tekniske landskaber, der er domineret af store tekniske anlæg som kraftværker, havne, broforbindelser eller fabriksanlæg, er at foretrække. En placering disse steder vil ikke væsentligt øge den landskabelige påvirkning. Dette taler for en placering ved Cheminova eller Esbjerg eller evt. umiddelbart nord for Sprogø i Storebælt, hvor der p.t. er igangsat opstilling af 7 vindmøller. Nogle af disse steder kunne der sagtens placeres nogle særlige forsøgsvindmøller, og en placering ved Sprogø kunne oven i købet have en vis markedsføringsmæssig effekt, da møllerne uden at påvirke det landskabelige element kan ses af flest mulige mennesker.

Da udvalget ligeledes anbefaler at friholde lavbundsarealer for opstilling af vindmøller, da dette kan være til hinder for senere naturgenopretning, vil dette tale for én af de alternative placeringsmuligheder ved Cheminova (Harbøre), Esbjerg eller Sprogø.

De af amterne i sin tid foretagne udpegninger af potentielle vindmølleområder eller det modsatte anbefales af udvalget som elementer, der bør indgå i udpegning af mulige vindmølleområder.

3.32. EU's støjdirektiv og støjhandlingsplaner?

Det ønskes ved VVM-redegørelsen klarlagt, at der ikke er grundlag for opstilling af andre vindmøller end de anførte forsøgsmøller. Det ønskes i den forbindelse anført, hvilke konsekvenser en opstilling af flere produktionsvindmøller måtte få på naturen og landskabet?

Hensynet til fortsat at kunne opleve ro og uforstyrrethed er understreget i EU´s direktiv om vurdering og styring af ekstern støj. Direktivet har til formål at forebygge gener fra støj i både byområder og det åbne land.

Det bedes ved VVM-redegørelsen afklaret, hvorvidt EU´s støjdirektiv er implementeret i Dansk

lovgivning, da det er opfattelsen, at de offentlige myndigheder **skal** foretage støjkortlægning og etablere en støjhandlingsplan hvert 5. år.

3.33. Undersøgelse af lavfrekvent støj

Det ønskes klarlagt, hvilke konsekvenser mølleopstillingen vil få for lavfrekvent støj i nær- og mellemzonen, idet det gøres gældende, at jo højere en vindmølle er, jo mere lavfrekvent støj frembringes. Da der foreligger informationer der påpeger sundheds ricisi for såvel mennesker ⁽²¹⁾ som dyr ^(22,23) findes det relevant at udføre objektive og videnskabeligt funderede undersøgelser om dette, baseret på objektive målinger af vindmøllestøj.

En sådan undersøgelse bør foretages med deltagelse af AUC – Aalborg Universitet Centers afdeling for akustik, der skønnes at være førende indenfor området til afdækning af problemstillingen.

3.34. Er berørte borgere tilstrækkeligt beskyttet af miljø- og planloven?

Det bedes afklaret, hvorvidt grundlæggende principper i miljø- og planlovgivningen om, at naboer til miljøbelastende anlæg ikke må påføres gener udover, hvad der kan forventes som følge af samfundsudviklingen, er tilsidesat? Disse hensyn varetages, for så vidt angår vindmøller, gennem dels grænseværdier for den vindmøllestøj, naboer må udsættes for, som følge af Miljøstyrelsens støjbekendtgørelse, dels gennem bestemmelser om minimumsafstande mellem vindmøller og naboer som fremgår af vindmøllecirkulæret.

3.35. Har berørte parter fået rimelig tid til at udtale sig?

Det bedes afklaret, hvorvidt de af projektet berørte parter har haft rimelig lejlighed til at afgive høringssvar m.h.p. vurdering af, hvilke forhold der bedes afklaret ved gennemførelse af en VVM-redegørelse?

Det kan i den forbindelse anføres, at der i Thisted Posten onsdag d. 14. oktober 2009 af Kystdirektoratet har været indrykket annonce med opfordring til, at man kan fremkomme med bemærkninger og forslag til emner, som kan indgå i en kommende VVM-redegørelse for udvidelse af Hanstholm Havn. Fremkomne bemærkninger kan indsendes indenfor en frist på 8 uger. Tilsvarende kunne have været ønskelig i forbindelse med gennemførelse af det af Miljøministeren fremsatte projektforslag, men dette har ikke været tilfældet.

Det gøres i den forbindelse gældende, at det ikke fremmer en positiv forståelse for projektets evt. gennemførelse, at forberedelse af anlægslov gennemføres på denne måde!

3.36. Hvor mange forsøgsområder skal der til for at teste en prototype?

Endeligt gøres det gældende, at det ikke kan være rigtigt og rimeligt, at der landet over udlægges en lang række såkaldte "forsøgsområder" m.h.p. udvikling af prototyper af store vindmøller. Det er ikke reelt at udpege mange forskellige områder til test af en prototype store vindmøller, når dette kan ske på afgrænsede områder og f.eks. på det allerede tilgængelige nationale testområde ved Høvsøre ved Nissum Bredning. Med en henvisning til annonce for indkaldelse af interesserede til at gennemføre test på store havvindmøller ved Harboøre ved Nissum Bredning ⁽²⁴⁾ ses der ikke at være en reel beskyttelsesværdig national interesse for at gennemføre et nationalt testcenter ved Østerild og Hjørdemål, hvorfor det alene af denne grund bør tages af bordet !

3.37. Er projektet i strid med EU's konkurrencelovgivning?

Det bedes endeligt afklaret, hvorvidt det påtænkte projekt er i overensstemmelse med EU's konkurrencelovgivning? I den forbindelse bedes det klarlagt, hvorvidt udenlandske vindmølleproducenter f.eks. Gamesa i Spanien kan forvente at deltage i de samme testmuligheder som danske vindmølleproducenter?

Det bedes ligeledes afklaret, hvorvidt projektet kan betragtes som skjult støtte til visse vindmølleproducenter eller Vindmølleindustrien i Danmark og om finansiering og drift af anlægget sker uden at lægge danske skatteydere til last?

3.38. Kan vindmølleproducenternes ønske om nærhed til deres udviklingsafdelinger blive opfyldt?

Med henvisning til, at visse danske vindmølleproducenter klart har anbefalet placering tæt ved vindmølleindustriens udviklingsafdelinger ⁽⁹⁾, og derfor en anden placering end den foreslåede i Østerild – Hjørdemål området, bedes det ligeledes klarlagt, hvilke andre muligheder vindmølleproducenter og vindmølleindustrien kunne foretrække af hensyn til infrastruktur og udskibningsmuligheder etc.

3.39. Vil offentlighedens adgang til naturskønne arealer blive påvirket negativt?

Da der til en lang række af de statsejede arealer i Thy omfattet af Nationalpark Thy er en begrænset adgang for offentligheden, men dette ikke er tilfældet for de af vindmølleprojektet berørte arealer i Østerild og Hjørdemål Klitplantager, vil det af hensyn til varetagelse af turistmæssige formål være vigtigt, at der vedvarende vil være en for offentligheden uhindret adgang til de store statsejede arealer. Hvordan påvirkes borgernes naturoplevelse inden for såvel som udenfor 44 dB zonen omkring forsøgsmøllerne? Hvordan påvirkes turisterhvervet?

3.40. Inddragelse af uvildige rådgivere i VVM-fasen

Det skal sikres, at der ved udarbejdelsen af VVM-redegørelse inddrages uvildige rådgivere, herunder landskabsarkitekter, byplanlæggere samt ingeniører med særlige forudsætninger herfor. Endvidere findes det væsentligt at inddrage Aalborg Universitetscenters Institut for Elektroniske Systemer.

3.41. Er der for Thisted kommune bedre alternativer end vindmølleenergi?

Estimerede forskere er citeret for at angive, at vindmøller repræsenterer en forældet teknologi, hvorfor det er bedre at satse på forskning i teknologier, som kan producere energi uden at skade miljøet ⁽⁷⁾. For både at tage hensyn til Thy's smukke og særprægede samt stille natur såvel som behovet for at skabe nye arbejdspladser og udvikling, bør det overvejes, om ikke der i Thy skal forsøges etableret udvikling og forarbejdning af solceller? Dette aspekt bør derfor tillige indgå i en VVM-redegørelse. En begrundelse kunne være, at større anlægsarbejder vedrørende vindmølleprojektet nødvendigvis skal i EU-udbud, hvorved det må forventes, at mange udenlandske entreprenører med lavere omkostningsniveau end danske entreprenører, vil have en konkurrencemæssig fordel, og derfor vil vindmølleprojektet ikke nødvendigvis give lokale danske arbejdspladser.

4. Reference List

1. Energistyrelsen: Materiale til brug for ansøgning om forundersøgelsestilladelse vedr. opstilling af vind-møller på havet i Nissum Bredning i det reservationsområde, som Energistyrelsen den 9. oktober har udpeget til forsøg med og udvikling af vindmøller. 9-10-2009. Web: <http://www.ens.dk/da-DK/UndergrundOgForsyning/VedvarendeEnergi/Vindkraft/Havvindmoeller/Documents/Ansogningsmateriale.pdf>
2. TV/Midt-Vest: Nyt testområde for vindmøller i Nissum Bredning (01:55). 2009. Web: <http://tv2regionerne.dk/reg2005/player.aspx?id=508051&r=6>
3. Miljøministeriet: Naturkanon. 9-10-2009. Web: <http://www.skovognatur.dk/Ud/Naturkanon/>

4. Energistyrelsen: **En visionær dansk energipolitik, Januar 2007 - 2025**. 15-2-2007. Energistyrelsen. Web: http://193.88.185.141/Graphics/Publikationer/Energipolitik/Energiindspil_14_feb_07.pdf
5. Energistyrelsen: Rapport fra den tværministerielle arbejdsgruppe om forsøgsmøller på land. Februar 2007.1 - 69; 2007. Energistyrelsen. Web: http://www.blst.dk/NR/ronlyres/2B03A19D-2250-4B52-87AF-5E33FB609896/40290/Samlet_Rapport_forsoegsmoeller_febr08.pdf
6. Rapport fra regeringens planlægningsudvalg for vindmøller på land. 2007. Energistyrelsen og Skov og Naturstyrelsen. Web: <http://www.skovognatur.dk/NR/ronlyres/DD516ABE-42D2-49C9-99EA-07DE3EBEDC0C/40309/endeligrapport020207.pdf>
7. Simonsen, T. R.: Nobelpristager: Drop vindmøllerne og sats på solkraft. Ingeniøren 7-9-2009. Web: <http://ing.dk/artikel/102140-nobelpristager-drop-vindmoellerne-og-sats-paa-solkraft>
8. Miljø & Energiministeriet, Landsplanafdelingen: *National prøvestation for store vindmøller ved Høvsøre i Lemvig kommune. Resumé af VVM-redegørelse, Landsplandirektiv, Kommuneplantillæg, Lokalplan, VVM-tilladelse, Juni 2000*.1 - 52; 2000. **Miljø & Energiministeriet**. Web: http://www.blst.dk/NR/ronlyres/8C9E90F0-9086-4934-A6F1-C577149057D5/79677/hovsore_resume_landsplandirektivred.pdf
9. Megavind: Rapport fra Megavind juni 2008. Afprøvning og demonstration af vindmøller. Danmarks fremtid som kompetencecentrum for vindkraft. 2008. Web: http://www.windpower.org/download/321/afpr%F8vning_og_demonstration_af_vindm%F8ller.pdf
10. Skov- og Naturstyrelsen: Østerild Klitplantage Thy. 2008. Web: <http://www.skovognatur.dk/Udgivelser/Vandretursfoldere/atilaa/Oesterild.htm>
11. Miljøministeriet: Bekendtgørelse om fredning af visse dyre- og plantearter mv., indfangning af og handel med vildt og pleje af tilskadekommet vildt. 11-7-2007. Web: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=13138>
12. Skov- og Naturstyrelsen: Roergård ROE-001, Grundvandsdomineret sandjord, Jordbunden i Landskabet. 2000. Web: <http://www.sns.dk/udgivelser/2000/jordbund/roe001.htm>
13. DJFGeodata: **DJFGeodata, 1603 Korsø**. 2009. Web: <http://www.djfgeodata.dk/jordbund/1603.pdf>
14. Danmarks Vindmølleforening: Vindenergi og kystnærhed. 2002. Web: <http://www.dkvind.dk/fakta/pdf/P6.pdf>
15. Vindmølleindustrien: Vindkort i Danmark. 1999. Web: <http://www.talentfactory.dk/da/tour/wres/dkmap.htm>
16. Viborg Amt: Arealanvendelsesplan for et område ved Vigsø Bugt. 13-9-2004. Viborg Amt. Web: http://www.skovognatur.dk/NR/ronlyres/3595AA13-7FE7-4B92-9D47-A5C35815F725/34040/tillaeg_2_2000_Vigsoe.pdf
17. Miljøministeriet: Danmarks Nationale Skovprogram. 2002. Web: http://www.sns.dk/udgivelser/2002/87-7279-452-6/danmarks_nationale_skovprogram.pdf
18. Canadian Wind Energy Association (CANWEA) and Radio Advisory Board of Canada (RABC): Technical Information On The Assessment of the Potential Impact Of Wind Turbines On Radio

Communication, Radar And Seismoacoustic Systems. 2007. Web: <http://www.rabc-cccr.ca/Files/RABC%20CANWEA%20Wind%20Turbine%20Guidelines%20Final%5Fok%2DRABC%20CANWEA%20Wind%20Turbine%20Guidelines%20Final%5Fok1%2Epdf>

19. Miljøministeriet: Cirkulære om planlægning for og landzonetilladelse til opstilling af vindmøller. 22-5-2009. Web: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=125513>
20. Skov- og Naturstyrelsen: Rapport fra regeringens planlægningsudvalg for vindmøller på land. 2007. Skov og Naturstyrelsen. Web: <http://www.skovognatur.dk/NR/rdonlyres/DD516ABE-42D2-49C9-99EA-07DE3EBEDC0C/40309/endeligrapport020207.pdf>
21. Pierpont, N.: Wind Turbine Syndrome. 12-10-2009. Web: <http://www.windturbinesyndrome.org/>
22. amyjudd: Taiwanese goats may have died from wind farm noise. Now Public 23-5-2009. NowPublic Technologies, 204-576 Seymour St. Vancouver, British Columbia, V6B 3K1. Web: <http://www.nowpublic.com/environment/taiwanese-goats-may-have-died-wind-farm-noise>
23. BBC News: Wind farm 'kills Taiwanese goats'. 21-5-2009. Web: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/8060969.stm>
24. Energistyrelsen: Nissum Bredning –vindmøller. Udpegning af reservationsområde samt indkaldelse af ansøgninger. 9-10-2009. Web: http://www.ens.dk/da-DK/UndergrundOgForsyning/VedvarendeEnergj/Vindkraft/Havvindmoeller/Documents/Annonce_indsat_091009.pdf

Østerild og Hjørdemål Klit d. 16. oktober 2009

Hans Svanholm
Røgildvej 11
7741 Frøstrup
e-post: hans-svanholm@dadlnet.dk

Henrik Svanholm
Bygaden 29
4320 Lejre St.
e-post: henrik.svanholm@mail.dk

Undertegnede tiltræder sig denne rapport vedrørende indsigelse mod Miljøministeriets projekt vedrørende opstilling af vindmøller i Østerild og Hjørdemål Klitplantager.

Hjørdemål og Østerild Klit d. 16. oktober 2009

Underskrift

Lise Svanholm
Nørresøvej 60
8800 Viborg

Undertegnede tiltræder sig denne rapport vedrørende indsigelse mod Miljøministeriets projekt vedrørende opstilling af vindmøller i Østerild og Hjørdemål Klitplantager.

Hjørdemål og Østerild Klit d. 16. oktober 2009

Underskrift

Kent Klemmensen
Blovsgårde
Blovsgårdsvej nr. 10
7741 Frøstrup
e-post kkl@leman.dk

Dorte Klemmensen
Blovsgårde
Blovsgårdsvej nr. 10
7741 Frøstrup

Ole Olsen
Langhove
Blovsgårdsvej 11
7741 Frøstrup
e-post langhovegaard@hotmail.com

Anders Bundgaard
Gl. Aalborgvej 11
7741 Frøstrup
e-post landini49@hotmail.com

Merete Bundgaard
Gl. Aalborgvej 11
7741 Frøstrup
e-post landini49@hotmail.com

Lene Overgaard
Abildhave
Gl. Aalborgvej 9
7741 Frøstrup
e-post brobak@post.tele.dk

Jochum Kirsebom
Bredlundvej 22 & 32
7741 Frøstrup
e-post jochum@kirsebom.dk

Else Svanholm
Røgildvej 11
7741 Frøstrup
e-post ems@hsranders.dk